

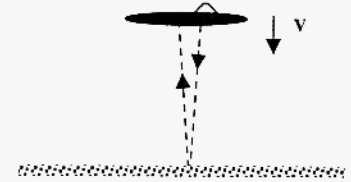
IZSÁK IMRE GYULA TERMÉSZETTUDOMÁNYI VERSENY

fizika

(2007. október 20.)

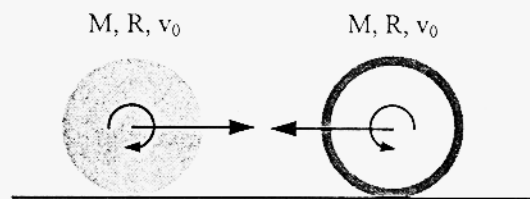
1.) Tengeralattjáró, függőleges irányú, állandó sebességű merülése során Δt időközönként hangimpulzusokat bocsát ki. A tengerfenékről merőlegesen visszaverődő jelek közti Δt^* időtartamot a tengeralattjárón megméri.

- Adjon összefüggést, amelyből – a vízben terjedő hang c sebességének ismeretében – meghatározható a v merülési sebesség.

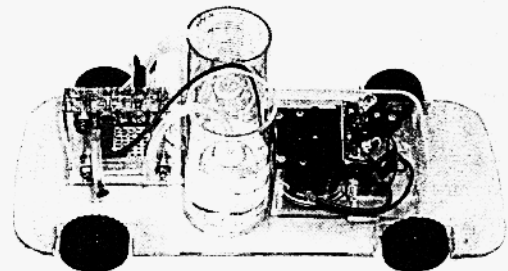

2.) Vízszintes asztalon, egy M tömegű R sugarú koronggal szembe mozog egy M tömegű R sugarú abróncs. Mindkét test tisztán gördülve mozog, azonos v_0 sebességgel. Az ütközésük tökéletesen rugalmas, az érdes felületen igen rövid idő után ismét tiszta gördülő mozgás jön létre. (Egy homogén korong tehetetlenségi nyomatéka a tömegközéppontján átmenő, síkjára merőleges tengelyre vonatkozólag $\Theta_k = MR^2/2$. Abróncsra: $\Theta_a = MR^2$.)

- Mekkora lesz az ütközés utáni gördülő korong (v_k) és abróncs (v_a) sebessége?

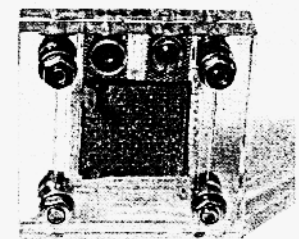
3.) A mellékelt ábra oktatási célra készült, tüzelőanyag-cellás autómódellet mutat. Az autóban levő villanymotort egy különleges feszültségforrás, tüzelőanyag-cella táplálja. Evvel a cellával az első lépésben vizet bontunk, a közben keletkezett hidrogént és oxigént egy-egy tároló tartályba vezetjük. A vízbontáshoz zsebtelepet vagy napelemet használunk. A második lépésben a villanymotort rácsatlakoztatjuk a cellára. Ekkor a tartályokban levő hidrogén és oxigén a cellában vízzé egyesül, miközben a cella sarkain feszültség lép fel. A cella addig biztosítja a feszültséget, amíg a tároló hengerekben gáz van.

A cella két 1,5V-os, sorbakapcsolt ceruzaelemlről működik. A vízbontás közben a cellán mért feszültség 1,95V, a cellán át ekkor 1,4A erősségű áram folyik. 75s alatt a hidrogént gyűjtő tartályban 15cm^3 gáz képződik.

A tüzelőanyag cellát fordított üzemmódban működtetve, 450s-ig biztosítja a motor energiaellátását. Eközben a cellán mért feszültség 0,77V, a motoron átfolyó áram erőssége 0,22A.

- Határozza meg, hogy a betáplált elektromos energiából maximum hány százalék jut munkavégzésre?
- A vízbontás során percnként hány gramm hidrogéngáz nyerhető a cellával?
- Hogyan tudná a fenti kísérletből megbecsülni az elemi töltés nagyságát?

4.) Három, párhuzamos, nagyméretű fémlemez elrendezését mutatja a mellékelt ábra. A lemezek felülete A , a köztük levő távolság d . A lemezeknek sorrendben $-2Q$, $+Q$, $+Q$ töltést adunk.

- Mekkora a P_1 , P_2 , P_3 , P_4 pontokban az elektromos térerősség?
- Mekkora a két szélső lemez közötti feszültségkülönbség?

